

Sygn. akt IV Ca 65/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Waclaw Banasik

Sędziowie SSO Katarzyna Mirek - Kwaśnicka

SSO Renata Wanecka (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Katarzyna Gątarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2016 r. w P.

sprawy z powództwa **(...) Spółki Akcyjnej w Ł.**

przeciwko **(...) Szpitalowi Wojewódzkiemu w C.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 23 września 2015 r.

sygn. akt I C 579/15

1. oddala apelację;
2. zasądza od (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

Sygn. akt IV Ca 65/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 września 2015 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie zasądził od pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 59.402,06 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty (punkt 1) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.605 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach i ocenie prawnej:

W dniu 21 stycznia 2013 r. (...) Szpital Wojewódzki w C. zawarł z (...) Spółką Akcyjną umowę nr (...) na wykonanie usługi polegającej na odbiorze, transporcie, unieszkodliwieniu niebezpiecznych odpadów medycznych. Zgodnie z umową, pozwany zobowiązał się płacić za wykonanie usługi na podstawie wystawianych przez (...) S.A. faktur w terminie 30 dni od dnia wystawienia faktury. Umowa obowiązywała przez okres 2 lat od dnia jej zawarcia. W § 7 ust. 3 umowy strony postanowiły, iż czynność prawna wykonawcy, tj. (...) S.A., mająca na celu zmianę wierzyciela zamawiającego tj. Szpitala, wymaga zgody podmiotu, który zamawiającego utworzył w rozumieniu przepisów ustawy

z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej. Przyjęcie poręczenia za zobowiązania Szpitala wymaga dodatkowo, pod rygorem nieważności, zgody zamawiającego wyrażonej na piśmie.

(...) Spółka Akcyjna w Ł. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie m. in. zarządzania wierzytelnościami innych podmiotów, w tym restrukturyzacji i finansowania zobowiązań jednostek służby zdrowia, dokonując analizy ich sytuacji finansowej oraz zabezpieczając płatności jednostek służby zdrowia. Na podstawie zawartej umowy gwarancyjnej, pozostaje we współpracy gospodarczej z kontrahentami (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. tj. (...) sp. z (...). i (...) S.A.

W dniu 1 października 2013 r. (...) sp. z (...) zawarła z powodem umowę o współpracę w zakresie zarządzania płynnością. W ramach przedmiotowej umowy powódka poręczyła istniejące i niewymagalne, jak również przyszłe zobowiązania pozwanego, do górnej granicy określonej w tej umowie, wynoszącej ostatecznie 900.000 zł, przy czym poręczenie obejmowało zobowiązania pozwanego z tytułu należności głównej wraz z odsetkami (§1 ust.3 i 4 umowy). Strony zgodnie ustaliły, że realizacja przedmiotowej umowy będzie się odbywała w ten sposób, że dostawca będzie przekazywał do powoda zestawienia wszystkich faktur VAT wystawionych w danym miesiącu kalendarzowym na koniec miesiąca, w którym je wystawiono, nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca. W przypadku braku zapłaty za poręczone zobowiązanie przez zakład opieki zdrowotnej, strony ustaliły, że datą zawiadomienia powódki o tym fakcie będzie ostatni dzień miesiąca, w którym upłynął termin wymagalności poręczonego zobowiązania zakładu. W takim przypadku powódka w terminie 60 dni od daty zawiadomienia zobowiązała się spłacić poręczone zobowiązanie wraz z należnymi dostawcy odsetkami naliczonymi na dzień tej spłaty. Powódka za czynności związane z poręczeniem pobierała prowizję.

Z uwagi na fakt, że pozwany nie uregulował swoich zobowiązań względem Dostawcy wynikających z faktury VAT nr (...), powódka w wykonaniu swojego zobowiązania, wynikającego z umowy poręczenia, w dniu 28 marca 2014 r. spłaciła za pozwanego kwotę należności głównej wynikającą z ww faktur, powiększoną o odsetki naliczone od dnia wymagalności do dnia spłaty zobowiązania Szpitala przez spółkę (...), pomniejszoną następnie o należną powódce prowizję operacyjną, w konsekwencji czego na rachunek dostawcy została uiszczona kwota 22.334,40 zł. Tym samym powódka w dniu 28 marca 2014 r., na podstawie art. 518 § 1 pkt. 1 k.c. wstąpiła w prawa zaspokojonego wierzyciela do wysokości dokonanej zapłaty – tj. całej należności głównej oraz odsetek naliczonych na dzień zapłaty. W tym samym dniu powódka zawiadomiła pozwanego o dokonanej zapłacie, wzywając go do uiszczenia zaległości. O spłacie zobowiązań przez (...) S.A., pozwany został również zawiadomiony przez dostawcę. Z tego tytułu powódka dochodzi kwoty 22.334,40 zł tytułem należności głównej i kwoty 2.781,26 zł tytułem odsetek ustawowych wyliczonych na dzień 3 grudnia 2014r.

Z uwagi na fakt, że pozwany nie uregulował swoich zobowiązań względem Dostawcy wynikających z faktury VAT nr (...), powódka w wykonaniu swojego zobowiązania wynikającego z umowy poręczenia, w dniu 24 kwietnia 2014 r. spłaciła za pozwanego kwotę należności głównej wynikającą z ww faktur, powiększoną o odsetki naliczone od dnia wymagalności do dnia spłaty zobowiązania Szpitala przez spółkę (...), pomniejszoną następnie o należną powódce prowizję operacyjną, w konsekwencji czego, na rachunek dostawcy została uiszczona kwota 16,243,20 zł. Tym samym powódka w dniu 24 kwietnia 2014 r., na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. wstąpiła w prawa zaspokojonego wierzyciela do wysokości dokonanej zapłaty – tj. całej należności głównej oraz odsetek naliczonych na dzień zapłaty. W tym samym dniu powódka zawiadomiła pozwanego o dokonanej zapłacie, wzywając go do uiszczenia zaległości. O spłacie zobowiązań przez (...) S.A. pozwany został również zawiadomiony przez dostawcę. Z tego tytułu powódka dochodzi kwoty 16.243,20 zł tytułem należności głównej i kwoty 1.679,17 zł tytułem odsetek ustawowych wyliczonych na dzień 3 grudnia 2014r.

W dniu 2 września 2013 r. (...) S.A. zawarła z powódką umowę współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń. Na mocy tej umowy powódka poręczyła istniejące i niewymagalne, jak również przyszłe zobowiązania szpitali wymienionych w załączniku nr 1 do umowy – w tym również pozwanego, do górnej granicy określonej w tej umowie i wynoszącej 4.000.000 zł (§1 ust 3 i 4 umowy), przy czym poręczenie objęło zarówno zobowiązania z tytułu należności głównych jak i odsetek. Strony umowy uzgodniły, że realizacja umowy będzie się

odbywała w ten sposób, że dostawca będzie przekazywał (...) S.A. zestawienia wszystkich faktur VAT wystawionych w danym miesiącu kalendarzowym w wykonaniu umów z zakładami wskazanymi w załączniku nr 1 do umowy na koniec miesiąca, w którym je wystawiono, nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca (§1 ust 7 umowy). W przypadku gdyby szpital nie wywiązał się ze swojego zobowiązania i nie uregulował zobowiązań wobec dostawcy, dostawca zobowiązał się zawiadomić powódkę o tym fakcie ostatniego dnia miesiąca, w którym upłynął termin wymagalności poręczonego zobowiązania wraz z należnymi dostawcy odsetkami naliczonymi na dzień owej spłaty (§ 3 ust 1 umowy). W terminie 60 dni od otrzymania przedmiotowego zawiadomienia, powódka zobowiązała się dokonać zapłaty na rzecz dostawcy poręczonego zobowiązania powiększonego o należne odsetki naliczone od dnia wymagalności do dnia zapłaty (§ 3 ust 2 umowy). O zawarciu umowy poręczenia oraz poręczeniu zobowiązań Szpital został poinformowany osobnym pismem.

Z uwagi na fakt, że pozwany nie uregulował swoich zobowiązań względem dostawcy wynikających z faktury nr: (...) powódka wykonując swoje zobowiązanie wynikające z umowy poręczenia w dniu 28 marca 2014 r. spłaciła za pozwanego kwotę należności głównej powiększoną o należne wówczas odsetki oraz pomniejszona o prowizję powódki, na rachunek dostawcy została uiszczona kwota 7.166,82 zł. W wyniku przedmiotowej zapłaty powódka z dniem 28 marca 2014 r. wstąpiła w prawa zaspokojonego wierzyciela, na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. do wysokości dokonanej zapłaty. O powyższym został poinformowany szpital pismem. Z tym też dniem powódka nabyła prawo do naliczania odsetek za zwłokę. Z tego tytułu powódka dochodzi kwoty 7.166,82 zł tytułem należności głównej i 783,64 zł tytułem należnych odsetek ustawowych wyliczonych na dzień 3 grudnia 2014 r.

Z uwagi na fakt, że pozwany nie uregulował swoich zobowiązań względem dostawcy wynikających z faktury nr: (...) powódka wykonując swoje zobowiązanie wynikające z umowy poręczenia w dniu 24 kwietnia 2014 r. spłaciła za pozwanego kwotę należności głównej powiększoną o należne wówczas odsetki oraz pomniejszona o prowizję powódki, na rachunek dostawcy została uiszczona kwota 7.660,53 zł. W wyniku przedmiotowej zapłaty powódka z dniem 24 kwietnia 2014 r. wstąpiła w prawa zaspokojonego wierzyciela, na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. do wysokości dokonanej zapłaty. O powyższym został poinformowany szpital pismem. Z tym też dniem powódka nabyła prawo do naliczania odsetek za zwłokę. Z tego tytułu powódka dochodzi kwoty 7.660,53 zł (w pozwie pomyłkowo wpisana kwota 7.166,82 zł) tytułem należności głównej i 753,04 zł (w pozwie pomyłkowo wpisana kwota 783,64 zł) tytułem należnych odsetek ustawowych wyliczonych na dzień 3 grudnia 2014 r.

(...) Szpital Wojewódzki w C. został zawiadomiony przez (...) S.A. w Ł. o zawarciu umowy gwarancyjnej pomiędzy nim, a (...) sp. z (...). i (...) S.A., na mocy której (...) sp. z (...). i (...) S.A. upoważniły (...) S.A. w Ł. do ich reprezentowania i podejmowania w ich imieniu wszelkich czynności zmierzających do spłaty wierzytelności od (...) Szpitala Wojewódzkiego w C.. Na podstawie umów o zarządzaniu płynnością z 1 października 2013r. i 2 września 2013 r. powód spłacił za pozwanego jego zobowiązania względem (...) sp. z (...). i (...) S.A., a tym samym uzyskał roszczenie do dłużnika o zwrot równowartości spłaconej kwoty. O zawarciu umowy poręczenia oraz poręczeniu zobowiązań Szpital został poinformowany osobnym pismem.

Pismem z dnia 2 lipca 2014 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty 53.404,95 zł tytułem należności głównej i 5.997,11 zł tytułem należnych odsetek ustawowych wyliczonych na dzień 3 grudnia 2014 r. Do dnia wytoczenia powództwa pozwany nie spełnił świadczeń. (...) Szpital Wojewódzki w C. nie spłacił dotychczas zobowiązania na rzecz (...) Spółka Akcyjna w Ł..

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji podniósł, że w niniejszej sprawie fakt istnienia i wysokości wierzytelności związanej ze współpracą pomiędzy (...) sp. z (...). i (...) S.A. ze (...) Szpitalem Wojewódzkim w C. jest bezsporny. Pozwany Szpital nie kwestionował ani wysokości swojego zobowiązania, które spłacił (...) S. A. w Ł., faktu zapłaty, ani też wysokości dochodzonej należności.

Strony postępowania łączyła umowy gwarancyjna, należąca do kategorii umów nienazwanych, których możliwość zawierania wynika z art. 3531 k.c. wprowadzającego do regulacji prawnej zasadę swobody umów. Cechą umowy gwarancyjnej jest to, że gwarant przyjmuje w niej ryzyko związane z realizacją bądź niepowodzeniem określonego

w umowie przedsięwzięcia. Jej istotą jest zatem gwarancja, że gwarant wykona zobowiązanie, gdyby dłużnik główny go nie wykonał. W takim przypadku gwarant wejdzie w miejsce beneficjenta umowy gwarancyjnej i będzie mógł skutecznie wystąpić z roszczeniem względem dłużnika głównego. Jest ona zobowiązaniem samodzielnym, niezależnym od umowy zawartej między dłużnikiem a beneficjentem gwarancji.

Gwarancja służy zabezpieczeniu wierzytelności, wzmocnieniu szansy wierzyciela pierwotnego na zaspokojenie, co jest zasadniczym zamiarem stron umowy gwarancyjnej. Obowiązek zapłaty gwaranta aktualizuje się z chwilą naruszenia warunków umowy przez dłużnika, a zatem w przypadku braku zapłaty w terminie przewidzianym w umowie.

W tej sytuacji Sąd Rejonowy uznał, że powód (...) S.A. w Ł. posiada legitymację czynną do wytoczenia powództwa, gdyż spełnił świadczenie z tytułu zobowiązań pozwanego szpitala zgodnie z umową gwarancyjną, wskutek czego na podstawie art. 518 § 1 k.c. wstąpił z mocy prawa w prawa wierzyciela pozwanego szpitala do wysokości zapłaty.

W zakresie żądania skapitalizowanych odsetek ustawowych Sąd wskazał, że zgodnie z art. 482 § 1 k.c., od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy. Zgodnie z przepisem art. 476 zd. 1 k.c., dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Zgodnie zaś z art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności.

W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego (...) Szpitala Wojewódzkiego w C. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna w Ł. dochodzoną pozwem kwotę, o czym orzekł w punkcie I wyroku.

Sąd Rejonowy nie uznał za zasadne rozłożenia zasądzonej należności na raty. Możliwość taka wynika z art. 320 k.p.c., zgodnie z którym w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie. Przesłanką do rozłożenia świadczenia na raty jest pozytywna prognoza odnośnie spłaty, bowiem celem uregulowania z art. 320 k.p.c. jest zapewnienie dłużnikowi możliwości spłaty zadłużenia. W niniejszej sprawie Szpital nie przedstawił żadnego planu zracjonalizowania działalności leczniczej i nie daje rękopmi poprawy swojej sytuacji finansowej na tyle aby możliwe było regulowanie w terminie płatności. Fakt prowadzenia przez pozwanego działalności o charakterze publicznym, która nie jest oparta o zysk, nie jest jednoznaczny z tym, iż w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności, o których mowa w art. 320 k.p.c. Ponadto należy wskazać, iż od chwili wytoczenia powództwa pozwany nie zapłacił nawet w części należności dochodzonych pozwem. Taka postawa pozwanego również wskazuje na to, że należność rozłożona na zadeklarowane przez pozwanego raty nie będzie przez niego spłacana w przyszłości w ratach. W tej sytuacji, ze względu na dotychczasową postawę pozwanego, Sąd uznał za niecelowe rozłożenie należności na raty.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą wyrażoną w trybie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Na koszty składają się: opłata sądowa, którą uiszczył powód – 2.971 zł, koszty zastępstwa procesowego poniesione przez powoda w kwocie 3.600 zł - wynagrodzenie adwokata reprezentującego powoda, których wysokość wynika z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461.) oraz 34 zł opłaty od pełnomocnictwa.

Pozwany wniósł apelację. Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 320 k.p.c. poprzez błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegający na błędnym przyjęciu, iż w przypadku pozwanego nie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki do rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty,

2) przepisów prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. poprzez niezastosowanie zasady kierowania się dobrem ogółu, troski o życie i zdrowie ludzi – pacjentów szpitala.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie wniosku o rozłożenie należności na raty, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Z kolei w piśmie procesowym z 8 kwietnia 2016r. z ostrożności procesowej, powód podniósł, na wypadek uznania, iż nie może on domagać się świadczenia z uwagi na nieważność umowy poręczenia, podstawa faktyczna żądania wskazuje na obowiązek uwzględnienia roszczenia, jako świadczenia spełnionego nienależnie.

W piśmie z 11 grudnia 2015 r., które zostało złożone na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2016r., pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości z uwagi na bezpodstawność żądań powoda, który naruszył zakaz określony w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, przewidujący zakaz zmiany wierzyciela podmiotu leczniczego, co czyni czynności powoda nieważnymi w świetle ugruntowanego już orzecznictwa Sądu Najwyższego. W tym zakresie powód powołał się na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2015 r., II CSK 788/14 oraz z dnia 9 stycznia 2015 r., V CSK 111/14, w których Sąd ten uznał umowy poręczenia i zarządzania wierzytelnościami za naruszające art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, a tym samym – zgodnie z art. 54 ust. 6 ww. ustawy – za nieważne. Pozwany podkreślił, że powód nigdy nie uzyskał zgody na swoje działania ani ze strony pozwanego, ani tym bardziej ze strony organu założycielskiego (...) Szpitala Wojewódzkiego w C..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest niezasadna.

Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne dokonane w sprawie przez Sąd I instancji, uznając je za własne. Sąd ten ustalił bowiem istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, które znajdowały odzwierciedlenie w zgromadzonych dowodach, a na ich podstawie wyciągnął prawidłowe wnioski, odpowiednio je uzasadniając.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do treści pisma procesowego pozwanego, które wpłynęło do Sądu w dniu rozprawy apelacyjnej, tj. 20 kwietnia 2016r. Pozwany, powołał się w nim na dyspozycję art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, z którego wynika obowiązek uzyskania zgody podmiotu, który założył samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej na dokonanie każdej czynności, która może doprowadzić do przejścia wierzytelności przysługującej wobec samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej na inny podmiot. Skarżący wskazał na nieważność umowy gwarancyjnej zawartej między powodem a (...) spółką z o.o. i (...) S.A., zaś jako przyczynę nieważności podał brak zgody, o której mowa w wyżej wskazanym przepisie. W okolicznościach niniejszej sprawy zarzut ten nie mógł jednak odnieść pozytywnego skutku. Ustawodawca w art. 378 § 1 k.p.c. wprowadził zasadę rozpoznawania sprawy przez sąd drugiej instancji w granicach apelacji. W orzecznictwie podnosi się, że przez granice apelacji należy rozumieć granice, w których sąd drugiej instancji może i powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia. Określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, granice zaskarżenia, a także granice kognicji sądu apelacyjnego. W tak zakreślonych granicach apelacji mieści się rozpoznanie wszystkich prawnomaterialnych aspektów sprawy, niezależnie od postawionych zarzutów. Natomiast w odniesieniu do kwestii procesowych w postępowaniu apelacyjnym znaczenie mają tylko takie uchybienia prawa procesowego, które zostały podniesione w apelacji i nie są wyłączone spod kontroli na podstawie przepisu szczególnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 sierpnia 2015 r., V CSK 677/14). Rozpoznawanie sprawy w granicach apelacji oznacza zarówno zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice, ale też nakaz wzięcia pod uwagę i rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. W przedmiotowej sprawie uwzględnienie zarzutu naruszenia prawa materialnego wskazywanego w piśmie procesowym z dnia 30 grudnia 2015 r. stanowiłoby naruszenie zasady wyrażonej w art. 378 § 1 k.p.c. Dotychczas prezentowane przez pozwanego stanowisko w sprawie, sprowadzało się

bowiem w zasadzie do wykazania konieczności zastosowania regulacji z art. 320 k.p.c., a więc rozłożenia należności przysługującej powodowi na raty. Pozwany w toku postępowania w sprawie, aż do momentu wniesienia pisma z dnia 30 grudnia 2015 r., nie kwestionował istnienia ani wysokości swojego zobowiązania wobec powoda. Nie wskazywał też, aby umowa gwarancyjna zawarta między powodem a (...) spółką z o.o. i (...) S.A., naruszała jakiegokolwiek przepisy prawa. Wprawdzie w polskim systemie prawnym nie ma obowiązku powoływania się przez strony procesu na konkretne przepisy prawa, a ustawodawca obliuguje jedynie strony do przytaczania okoliczności faktycznych sprawy, niemniej jednak pozwany już w toku postępowania przed Sądem I instancji mógł wskazać, że w jego ocenie powodowi nie jest należna zapłata kwoty dochodzonej pozwem. Tymczasem dość bierna postawa strony pozwanej, sprowadzająca się w istocie do dążenia do rozłożenia przez Sąd zasądzonej kwoty na raty, przy jednoczesnym uznaniu powództwa, spowodowała niekorzystne skutki procesowe dla pozwanego. Nie uszło też uwadze Sądu, iż formułując wnioski apelacyjne (dotyczące zmiany bądź uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania) pozwany wyraźnie dążył do rozłożenia zasądzonej należności na raty, wnioski te nie miały natomiast na celu oddalenia powództwa, jako bezzasadnego. Patrząc więc przez pryzmat tych wniosków i konsekwentnie popieranego zarówno przed Sądem I instancji, jak i w samej apelacji stanowiska strony pozwanej, zarzut podniesiony w piśmie procesowym z dnia 30 grudnia 2015 r. należało potraktować jako spóźniony. Pozwany, zarzucając nieważność umowy gwarancyjnej, nie wskazał żadnych nowych okoliczności w sprawie, nie wykazał też, aby na zarzut ten nie mógł powołać się na wcześniejszym etapie postępowania. Wszak przepis art. 54 ust. 6 ustawy o działalności leczniczej nie jest przepisem nowym (wszedł w życie 1 lipca 2011 r.). Brak było więc przeszkód, aby przedmiotowy zarzut podnieść już przed Sądem Rejonowym.

Niezależnie od powyższego należy odnieść się do zarzutów sformułowanych w treści apelacji, tj. naruszenia art. 320 k.p.c. oraz art. 5 k.c. Pierwszy z wymienionych przepisów umożliwia sądowi w szczególnie uzasadnionych wypadkach rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia. Przepis ten stosowany jest zatem przez sąd jedynie fakultatywnie, po rozważeniu okoliczności powoływanych przez stronę, chcącą skorzystać z tej instytucji. W judykaturze podnosi się, że przepis art. 320 k.p.c. określa szczególną regułę wyrokowania, dotyczącą przedmiotu orzekania, dającą sądowi możliwość uwzględnienia także interesów pozwanego, w zakresie czasu wykonania wyroku, a interesów powoda przez uniknięcie bezskutecznej egzekucji. Mimo umiejscowienia go wśród przepisów postępowania, ma on charakter materialnoprawny, ponieważ modyfikuje treść łączącego strony stosunku cywilnoprawnego, w odniesieniu do sposobu i terminu spełnienia świadczenia przez pozwanego i w tym zakresie jest konstytutywny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2015 r., II CSK 383/14). Ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c., nie może być jednak stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 września 2014 r., I ACa 290/14).

Wbrew zawartym w apelacji twierdzeniom, Sąd I instancji trafnie przyjął, że fakt prowadzenia przez pozwanego działalności o charakterze publicznym, nieopartej o zysk, nie jest jednoznaczny z tym, iż w sprawie zachodzą szczególne okoliczności, o których mowa w art. 320 k.p.c. Sąd miał uzasadnione podstawy, aby wysnuć wniosek, że rozłożenie należności na raty nie spowoduje, iż pozwany będzie je regularnie uiszczał, o czym świadczy jego dotychczasowa postawa, tj. brak spłaty choćby części należności. W ocenie Sądu Okręgowego ani rola, jaką pełni pozwany, będący zakładem opieki zdrowotnej, udzielającym świadczeń zdrowotnych, ani też jego trudna sytuacja majątkowa, spowodowana niewystarczającymi środkami finansowymi przyznawanymi z Narodowego Funduszu Zdrowia, nie mogą stanowić szczególnie uzasadnionych przypadków w rozumieniu art. 320 k.p.c. Pozwany, mimo że jest podmiotem prowadzącym działalność leczniczą, winien uwzględniać w swych działaniach obowiązek regulowania długów. Jak wskazał sam pozwany, w roku 2015 doszło do pogłębienia finansowego kryzysu Szpitala, a wymagalne zadłużenie osiągnęło wysokość 39 milionów złotych. Pozwany nie przedstawił nawet ogólnego planu działań pozwalających na spłatę wymagalnych roszczeń wierzycieli. Z tego względu, w przekonaniu Sądu, rozłożenie zasądzonej kwoty na raty, nie uwzględniałoby słusznych interesów strony powodowej, która spłaciła dług Szpitala wobec pierwotnego wierzyciela. Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty jest racjonalne bowiem wtedy, gdy dłużnik wykaże, że będzie dysponować środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. W niniejszej sprawie pozwany nie przedstawił w tym względzie

żadnych rzeczowych twierdzeń faktycznych i dowodów. Wskazał jedynie, iż co miesiąc otrzymuje regularne wpływy z NFZ (które – jak sam twierdzi – są niewystarczające na pokrycie wszystkich zobowiązań) oraz co pewien czas otrzymuje „pewne wpływy” z NFZ za tzw. „nadwykonania”, z tym że nie podał, jakiej wysokości są to kwoty i z jaką częstotliwością je otrzymuje. Na podstawie takich twierdzeń nie sposób uznać, że rozłożenie należności na raty spełniałoby swój cel i przyczyniło się do spłaty zadłużenia. Zarzut naruszenia art. 320 k.p.c. należało więc uznać za chybiony.

Niezasadny okazał się też zarzut naruszenia art. 5 k.c. Klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współżycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowania prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiągających się w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeśli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące (*summum ius summa iniuria*), nie dające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 k.c. zezwala na jego oddalenie. Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony osobie, która korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków, uwzględnienie powództwa prowadziłoby do skutków szczególnie dotkliwych i nieakceptowanych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2015 r., II CSK 555/14). W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy również nie widzi podstaw do oddalenia powództwa z uwagi na treść art. 5 k.c.

Pomijając jednak powyższe, wskazać należy, że w judykaturze prezentowane są odmienne stanowiska co do możliwości stosowania jednocześnie art. 320 k.p.c. i art. 5 k.c. Z jednej strony wskazuje się, że przepis art. 320 k.p.c., w zakresie objętym jego hipotezą, wyłącza stosowanie art. 5 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 20/06). Z drugiej zaś przyjmuje się, że co do zasady art. 320 k.p.c. nie wyłącza stosowania art. 5 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2005 r., III CK 129/04). Sąd Okręgowy podziela pierwszy z ww. poglądów. Apelujący, stawiając zarówno zarzut naruszenia art. 320 k.p.c., jak i art. 5 k.c. wnosi wyłącznie o zmianę orzeczenia poprzez rozłożenie zasądzonej od niego kwoty na raty. W tym zakresie, zdaniem Sądu, przepis art. 320 k.p.c. wyłącza stosowanie art. 5 k.c., albowiem w sposób samodzielny i wyczerpujący reguluje to zagadnienie. Warto wspomnieć, iż stanowisko to znajduje poparcie w orzecznictwie sądów powszechnych, w tym Sądu Apelacyjnego w Łodzi (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 czerwca 2015 r., I ACa 1840/14).

Z przedstawionych względów Sąd Okręgowy, podzielając ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację oddalił.

O kosztach Sąd rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Wysokość kosztów zastępstwa prawnego przysługujących powodowi Sąd ustalił w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.